

XXXI. évfolyam 2023/3. – 4. szám

TEHETSÉG

A TARTALOMBÓL:

A Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola néptáncsoportja

„A Békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium volt a két házigazdája a Magyar Tehetséggondozó Társaság 33. Országos Konferenciájának, mely 2023. szeptember 22-én és 23-án került megrendezésre.”

Kőrösi Tibor

Az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola énekkarának műsorával nyitották meg az MTT békéscsabai 33. szakmai konferenciáját a városháza dísztermében

„...az eltelt 25 évben a tehetséggondozás tevékenységeinek mennyiségi bővülése után a tehetséggondozás fordulóponthoz érkezett: a meglévő elemek felhasználásával és újak beépítésével a tehetséggondozás rendszerszintű fejlesztésére van szükség.”

Dr. Polonkai Mária

Amennyiben fontosnak tartja a tehetségek támogatását, kérjük, ajánlja fel

adója 1%-át

a Magyar Tehetséggondozó Társaság javára!

Adószámunk: 19654487-1-09

Önökön is múlik hány tehetséges gyermeket tudunk időben felismerni, fejleszteni.

Magyar Tehetséggondozó Társaság

4032 Debrecen, Egyetem tér1.
 Számlaszám: MBH Bank:
 10102086-14988802-00000008
 Alakult: 1989-ben;
 www.mateh.hu
 Adószám: 19654487-1-09

Elnök: Balogh László
Örökös tiszteletbeli elnök

Czeizel Endre

Alelnökök:

Papp András
 Polonkai Mária
 Sarka Ferenc
 Tóth Tamás
 Turi Katalin

Titkár: Szénási Istvánné

Ügyvivő: Tóth Ilona

Az elnökség tagjai:

Balogh László, Bodnár Gabriella,
 Bohdaneczky Lászlóné, Kormos Dénes,
 Papp András, Polonkai Mária,
 Sarka Ferenc, Szénási Istvánné,
 Tóth Ilona, Tóth Tamás, Turi Katalin
 (Állandó meghívott: Százdí Antal)

Felügyelőbizottság:

Takácsné Laczo Sylvia (elnök)
 Demarcsek Györgyné Heimann Ilona
 Farkas György

Szekciók és vezetők:

Dél-dunántúli: Turi Katalin

Egyéni tehetséfejlesztés: Farkas György

Felsőoktatási: Bodnár Gabriella

Gyermekvédelmi: Kollmann J. György

Kelet-magyarországi: Dávid Imre

Kémiai és környezetvédelmi:
 Török Istvánné

Művészeti: Berta József

Nyugat-dunántúli: Mentler Marianna

Óvodai: Szilágyi Ildikó

Szakértői: Heimann Ilona

Tanítói: Eszenyiné Stéh Katalin

Lions: Fehértői Anett Petra

**Digitalizáció és innováció a
 tehetséggondozásban:**

Papp András

Versenyszervezői: Vasvári Zoltán

**AMTT Honlap főszerkesztője és
 rendszergazdája:** Varga Árpád

TEHETSÉG

a Magyar Tehetséggondozó Társaság
 negyedévente megjelenő szakmai,
 információs kiadványa
 ISSN: 1216-8084

Felelős szerkesztő: Százdí Antal

Szerkesztőbizottság:

Heimann Ilona, Mező Ferenc,
 Sarka Ferenc, Százdí Antal, Tóth László

Írásokat e-mailen várunk:
 mtttehetseg@freemail.hu

Korábbi lapszámok: www.mateh.hu

Kiadja a Magyar Tehetséggondozó Társaság
 Felelőskiadó: Balogh László elnök

Készült:

Santos Könyvkiadó és Nyomdaipari Kft
 1033. Budapest
 Szőlőkert köz 9.
 Szántó György ügyvezető igazgató

Magyar Tehetséggondozó Társaság

Dr. Balogh László
 elnök

www.mateh.hu

Aktuális

A Magyar Tehetséggondozó Társaság 2023. május 12-én megtartott Közgyűlése óta sűrű programunk volt. Ezen az ülésen – mint arról már tájékoztatást adtunk korábban – a Közgyűlés megválasztotta a következő 3 évre a MTT Elnökségét és Felügyelőbizottságát. E két vezető testület mihamar egész napos együttes ülést tartott (június 14-én), amelyen napirendre kerültek az elmúlt három év tapasztalatai a Covid-okozta nehézségek, problémák elemzésével. Már akkor több határozatot fogadtunk el tevékenységrendszerünk élénkítése céljából, majd a tervezést a következő három évre folytattuk az október 4-i vezetőségi ülésen, ahol szép számmal fogadtunk el további határozatokat munkánk továbbfejlesztése érdekében. **Ezekről jelen írásunk II. részében fogunk összefoglalót adni. Az I. részben a MTT 33. Országos Konferenciájáról számolunk be röviden, elsősorban köszönetünket kifejezve a rendezvény előkészítésében és lebonyolításában legfontosabb szerepet játszó szervezeteknek és személyeknek.** Folyóiratunk ezen számában szerepel egy részletes beszámoló is a konferenciáról a főszerző, Kőrösi Tibor elnök úr tollából, aki a Kőrös Tehetséggondozó Egyesület vezetője.

I. A jövő tervezése mellett májustól munkánk középpontjában állt az ez év szeptemberi 33. Országos MTT-Konferencia előkészítése és szervezése Békéscsabán. Ebben kiemelt szerepet vállaltak a helyi MTT-tagjaink: Kőrösi Tibor elnök úr, a Kőrös Tehetséggondozó Egyesület vezetője és Dégenhardtné Szántó Ágota tanárnő a Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolából. Rajtuk kívül oroszlanrésze volt a sikeres meg-

rendezésben két helyi iskolának és vezetőiknek. Egyrészt a Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolának, vezetője TirjáknePrisztavok Ágnes igazgatónő, másrészt a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Általános iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégiumnak, vezetője Köveskúti Péter igazgató úr. A Magyar Tehetséggondozó Társaság és a társszervező Matehetsz nevében ezúton is köszönetet mondok azért az áldozatkész munkáért, amit a fenti négy vezető tehetséggondozó szakember – munkatársaikat is bevonva – végzett a 2023. szeptember 22-23-án rendezett 33. Országos Tehetséggondozó Konferencia előkészítése és lebonyolítása során. Már az előkészületek során tapasztalni lehetett, hogy a két MTT-tagunk mellett az Iskolák Vezetése és Tanszülete is nagy figyelemmel tekintett a rendezvény elé, s mindent megtettek a sikeres szervezés érdekében. Ennek köszönhetően a Konferencia kezdetétől példásan előkészített volt, minden program gördülékenyen folyt. Külön is kiemelendő az a bensőséges hangulat, amelyet teremtettek a programok során, érezhetően ez a légkör hatja át a hétköznapi tevékenységét is. A két nap során hiteles képet kaptunk a bemutatkozó intézmények tehetséggondozó programjának korszerű voltáról. Az is bizonyítást nyert, hogy az iskolák vezető szakemberei, pedagógusai kitűnően felkészültek erre a speciális tevékenységre. Köszönve ismételt minden bemutatkozó intézmény és tehetséggondozó szakember konferenciánkon vállalt szerepét, további munkájukhoz sok sikert kívánunk.

II. Már a vezetőség-választás előtti hónapokban is kirajzolódtak azok a kérdéskörök, amelyekkel az új veze-

tőségnek mindenképpen foglalkoznia kellett tevékenységrendszerünk továbbfejlesztése érdekében. Ezeket a 2022-es évről szóló „Közgyűlési beszámolóban” (olvasható az egész beszámoló a MTT-Honlap ilyen című rovatában) meg is fogalmaztuk. Röviddel a megválasztásunk után össze is hívtuk egy egész napos tanácskozásra a vezetőséget (Elnökség és Felügyelőbizottság), elemezni a problémákat, s keresni a megoldási lehetőségeket. A június 14-i vezetői értekezleten döntően a helyzet elemzésére koncentráltunk, és 6 határozatot – gyorsan megoldandó problémáinkra – már itt is elfogadtunk, de az október 4-i vezetőségi ülésen tettük rá az i-re a pontot, ahol további 19 határozatot fogadott el az Elnökség a Társaság munkájának továbbfejlesztéséhez. **A 25 határozat közül most csak a legfontosabbakat emeljük ki - tematikusan csoportosítva, sűrített tartalommal.** A szó szerint megfogalmazások rövidesen felkerülnek a MTT-Honlap „Határozatok tára” rovatába.

A/ A kommunikációs eszköztárhoz kapcsolódó határozatok

- **A MTT-Honlap megújítása mielőbb elvégzendő,** mind technikai, mind tartalmi és esztétikai szempontból. (Ez már a nyáron meg is történt.)
- Az Elnökség elfogadta, hogy **készüljön el a megújítása a MTT 2018-ban megjelent szóróanyagának:** a korábbi tartalom nem változik, az adatokban bekövetkezett változások kerülnek korrekcióra, illetve kiegészítésre kerül az azóta munkánkba bekerült új tartalmi elemmel. (Ez is elkészült a nyár folyamán Kormos Dénes elnökségi tagunk művészi munkájának eredményeként, s kinyomtatása is megtörtént a Kőrös Tehetséggondozó Egyesület támogatásával – ezúton is köszönjük a támogatást. Az új szóróanyagot szeptemberi Országos Konferenciánkon már megkapták a résztvevők.)
- **A Tehetség folyóirat jelentősen megugrott nyomdai költségei** szükségessé teszik annak elemzését, milyen lehetőségek vannak a jövőbeni megjelenésre. Az utóbbi három évben háromszorosára nőtt a nyomdai kiadás számlája: jelenleg egy példány (24 oldal) nyomdai költsége 1200 Ft, a korábbi 400 forinttal szemben, így **az ez évi nyomdai ár egy millió forinttal lenne több, mint 2021-ben.** Az Elnökség azzal egyetért, hogy szükséges a folyóirat fenntartása, a kérdés: hogyan oldjuk meg e problémát. Egy 7 tagú bizottságot jelölt ki az Elnökség a helyzet elemzésére és javaslatok megfogalmazására. (A fenti probléma miatt Tehetség folyóiratunk 2023. 3-4. összevont száma várhatóan 2024 tavaszán jelenik meg.)
- A MTT tevékenységének szélesebb körben történő megismertetése céljából **készüljenek nagyobb számban híryanagyok, sajtóanyagok a progra-**

mokról, rendezvényekről a saját honlapra, Tehetségújságba, a Facebook felületre, más írott és elektronikus sajtóba, valamint az együttműködő partnerek írott és/vagy elektronikus felületeire.

- **Híryanagyok, sajtóanyagok megjelenés előtti jóváhagyása a következő vezetőségi tagokhoz kötődik:** szekciók tevékenységével összefüggő anyagok esetében Turi Katalin alelnök; a Facebook-felületre küldött anyagok esetében Takácsné Laczó Sylvia FB-elnök, a Facebook-megjelenések irányítója; minden egyéb, más anyag esetében (MTT-Honlapra stb.) Balogh László elnök. **Ez azt jelenti, hogy a jelzett témakörökben ezen három vezető aktuális területi felelősének kell eljuttatni a megjelentetni kívánt anyagot.**

B/„Az MTT-szekciók munkájának továbbfejlesztése” témakörben született határozatok

- **A következő szekciók megszüntetése/szüneteltetése javasolt:** Szakértői szekció, Gyermekvédelmi szekció. **A következő szekciók további működésének vizsgálata szükséges:** Lions szekció, Művészeti szekció (összevonással működtethetők). **Készüljön áttekintés** a bevonható szervezetek, szakemberek, különös tekintettel a bevonható tehetségtanácsok körére az Óvodai, a Nyugat-dunántúli és a Dél-dunántúli szekciókban.
- **Készüljön fel a szervezetünk a közös pályázat megírására (NTP),** amelyben tematikus műhelyek, módszertani képzések, tudásmegosztó programok, tábor/mesterkurzusok és versenyek szerepelnek.
- **A Szakmai Tanácsadó Testületet összetételében meg kell újítani.**

C/ A MTT-tagság adatainak lehetséges felhasználása munkánk során

- **Az Elnökség a MTT tagnyilvántartó rendszeréből a tagság adataihoz (név, lakcím, telefonszám és e-mail elérhetőség) való hozzáférést az alábbiak szerint határozza meg:** a MTT-elnökség ügyvivője, Tóth Ilona kezeli az adatokat funkciójából fakadóan, rajta kívül az elnök, alelnökök, FB elnök, valamint a titkár a teljes tagságra vonatkozóan kapják meg a fentiekben felsorolt adatokat, a szekcióvezetők az adott szekció tagságára vonatkozóan kapják meg a fenti adatokat.
- **Az adatfelhasználók számára átadott adatok kizárólag a MTT működésével, programjainak, rendezvényeinek szervezésével, megvalósításával összefüggően használhatók fel.**
- A fentiekre tekintettel a MTT „Adatkezelési szabályzat”-ának módosítása szükséges.

D/ A taglétszám növelésének lehetőségei

- A MTT tagság iránti érdeklődés felkeltése, a tagságból adódó lehetőségek megismertetése: meghívás programokra, rendezvényekre; a MTT tagság lehetőségének ajánlása saját és külső szakmai rendezvényeken, fórumokon, munkahelyeken; a tagok ajánlása alapján a tagjelölt személyek vagy szervezetek célirányos megkeresése, tájékoztatásuk a tagsággal és a belépéssel összefüggő információkról; a meghívottak körének kiterjesztése az adott programmal, rendezvénnyel összefüggő térség intézményeire, civil szervezeteire, szakembereire.
- Tagtoborzást segítő direkt marketing levél (DM levél) készítése intézményeknek, civil szervezeteknek, tehetségpontoknak, tehetségsegítő tanácsoknak, tehetségkoordinátoroknak, szakembereknek.

E/ Együttműködési lehetőségek bővítése

- Partnerségek, együttműködések: együttműködési lehetőségek keresése, illetve meglévők erősítése azokkal a szervezetekkel, amelyeknek hasonló szakmai céljaik és célközönségeik vannak (közös programok szervezése, egymás programjainak ajánlása, pályázati együttműködések).

- Kiindulási pontként az Elnökség elfogadta, hogy a MTT a jövőben aktívan együttműködik a Kárpát-Medencei Tehetségsegítő Tanácsok Kollégiumával. Az együttműködés részleteinek kidolgozása a következő hónapok feladata.

F/ Határozatok a MTT gazdasági stabilitásának erősítése érdekében

- A tagsági tagdíj befizetési kötelezettségének szisztematikus ellenőrzése: a januárban kiküldött első felhívás után minden naptári év májusában és októberében 2. és 3. felhívást küldünk ki az addig nem fizetett tagoknak mulasztásuk pótlására. Az Alapszabályunk megfogalmazza, hogy a rendes tagnak kötelezettsége az évenként tagdíj befizetése.
- Az éves tagdíj emelésének a lehetőségét napirendre tűzi az Elnökség a 2024. márciusi ülésén.
- Az SZJA 1%-ból származó bevételek növelése.
- Pályázati pénzekből származó bevételek növelése.

Ezúton is kérem minden Tagtársunkat, hogy működjenek közre lehetőségeik szerint a fenti határozatokhoz kapcsolódó feladatok megoldásában!

Debrecen, 2023. november

Dr. Balogh László MTT-elnök

A Magyar Tehetséggondozó Társaság 33. Országos Konferenciája

Kőrösi Tibor

A Békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium volt a két házigazdája a Magyar Tehetséggondozó Társaság 33. Országos Konferenciájának, mely 2023. szeptember 22-én és 23-án került megrendezésre. A bő egy éves előkészítő munka eredményeként 120 résztvevővel megrendezett esemény céljai között szerepelt:

- a tehetséggondozó szakemberek tájékoztatása a tehetséggondozás és a Magyar Tehetséggondozó Társaság aktuális, általános kérdéseiről,
- a térség jelentős tehetséggondozó tevékenységeinek bemutatkozási lehetőség biztosítása,
- az ország különböző tájairól érkező tehetséggondozó műhelyek és személyek közötti kapcsolatok erősítése.

A konferencia szervezői nevében köszöntőt mondott Dr. Balogh László, a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke, Tirjákné Prisztavok Ágnes a Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola igazgatója és Köveskúti Péter a Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium igazgatója. A konferenciát dr. Juhász István, Békéscsaba Megyei Jogú Város tanácsnoka, valamint Bánki András Békéscsabai Tankerület Igazgató gondolatait tolmácsolva Tirjákné Prisztavok Ágnes nyitotta meg.

Tirjákné Prisztavok Ágnes a Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola igazgatója

A plenáris előadások méltó helyszíne a békéscsabai városháza díszterme volt, mely éppen azon a héten ünnepelte fennállásának 160. évét. Az országos hírű szakmai előadók az eredmények mellett őszintén beszéltek a tehetséggondozásban jelentkező, az oktatás általános helyzetéből következő problémákról, kihívásokról és az ezekből adódó tervekről.

Dr. Polonkai Mária a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnökeként előbb röviden ismertette a NTT eddigi tevékenységét, majd a jelenlegi kihívásokra adott lehetőségekről és tervekről beszélt. Elmondta, hogy a tagozatok megújításához további szakemberek bevonására van szükség, a tehetség nagykövetek kiválasztásában az eddigieknél szélesebb körből kell meríteni, át kell alakítani a Gényus Loci díjat a

vállalkozók sikeresebb bevonása érdekében.

Kiemelte, hogy az eltelt 25 évben a tehetséggondozás tevékenységeinek mennyiségi bővülése után a tehetséggondozás fordulóponthoz érkezett: a meglévő elemek felhasználásával és újak beépítésével a tehetséggondozás rendszerszerű fejlesztésére van szükség. Ebben a rendszerben az eddigi főként csoportos tehetséggondozásra koncentráció után középpontba kell állítani az egyéni tehetséggondozást. Az új rendszerben a tehetséggondozó foglalkozásokat az iskolai tevékenységek szerves részévé kell tenni, a tehetséggondozás ne jelentsen további terhet az amúgy is túlterhelt pedagógusok és diákok számára.

Bajor Péter - a MATEHETSZ ügyvezető elnöke – a tervezett új, ingyenes képzésekről tartott tájékoztatót. A képzéseknek igazodniuk kell a közoktatás jelenlegi helyzetéhez is, figyelembe kell venni a jól működő elemek mellett a fejlesztendő területeket is. A módszertanban nagyobb hangsúlyt kell kapnia a játékos módszereknek, a pozitív klíma kialakítására törekvésnek, az élményszerű oktatásnak, igazodni kell a generációs változásokhoz.

A pedagógusok segítő funkciójának hatékonyabb érvényesüléséhez szükséges a szakmai felkészültség mellett a megfelelő mentális felkészültség elérése is. Ezeket a feladatokat is figyelembe véve 2026-ig 8-10 ezer pedagógus ingyenes egyéni vagy tantestületi képzése várható.

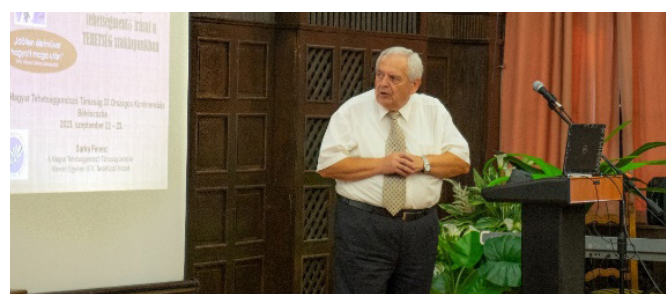
Dr. Balogh László, a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke előadásában a Tehetség folyóirat 30 éves történetét mutatta be. Felvázolta a folyóirat eddigi életútját, bemutatta szerkesztő csapatát, kiemelt témaköreit, neves szerzőit.

Az újság fennmaradásának tanulságait elemezve szólt annak lehetséges jövőjéről. Elmondta, hogy a folyóirat eddigi eredményei, a befektetett munka továbbra is kötelezi a Társaságot, hogy a folyóirat jövőjén munkálkodjunk. A szakfolyóirat várhatóan további motorja lesz a magyar tehetségügynek, továbbra is tájékoztat a legjelentősebb hazai történetekről, programokról, valamint kitekintést ad a nemzetközi tehetségügyre is.

Még mindig sok felderítetlen érték van a tehetséggondozás témakörében, melyek publikálása segítheti a Nemzeti Tehetség Program célkitűzéseinek megvalósítását. A folytatáshoz megfelelő garancia Százdi Antal és a szerkesztőség összetétele. A lap fennmaradásának pénzügyi háttere jelenleg biztosított (köszönhetően a támogatóknak: MATEHETSZ, Lions Clubok Magyarországi szövetsége, Európa 2000 Gimnázium, Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola és magánszemélyek adományai). A további megjelenési formáról dönteni kell (online vagy nyomdai).

Sarka Ferenc, a MTT alelnöke Harsányi István (1908-2002) professzor életművét idézte fel a Tehetség folyóiratban megjelent írásai alapján. Az írások felvillantásával bemutatta, hogy Harsányi István gondolatai még most is visszaköszönnék, ezért nevezhetjük életművét időtlennek, tarthatjuk ma is értékes forrásnak.

Elhangzott, hogy Harsányi István nevéhez olyan új fogalmak bevezetése fűződik többek között, mint az E-faktor a tehetségben (erkölcsi, akarati, szociális faktor), nyomon követés, sokoldalú foglalkoztatás, tevékenykedtetés, patronáló tanár, intézményes tehetségvédelem stb., – melyek a jelenlegi tehetséggondozás gyakorlatában is alapvetőek.

Turi Katalin, a MTT alelnöke az MTT szekciók megújulásának folyamatáról tartott előadást. Ismertette a szekciók működésének jelentőségét, bemutatta, hogy a jelenlegi 14 szerveződő szekció aktivitásában, szerződésében és működésében vannak eltérések, de mindegyik vezérelve a szakértelem és a kapcsolati háló működtetése. Az új utak megtalálásában lehetőség a taglisták frissítése, az új információs csatornák igénybevétele, az online kapcsolattartás gyakorlattá válása, az új szekciók élénkítő hatásának kihasználása, szakmai együttműködések megvalósítása a Társaságon kívüli szervezetekkel. Lehetséges fejlődési irányként a következő fő pontokat emelte ki:

- a tehetségsegítő tanácsokkal való kapcsolatok erősítése,
- közös pályázatok írása,

- új működési formák meghonosítása (tematikus műhelyek, módszertani képzések, tudásmegosztó programok online is, táborok, mesterkurzusok szervezése),
- a technika adta új lehetőségek kihasználása (pl. podcast, blog).

Papp András (MTT alelnök) előadásában a mesterséges intelligencia használatának tehetséggondozásban lehetséges felhasználásáról szólt. Elmondta, hogy a mesterséges intelligencia már jelen van életünkben, diákjaink is aktívan használják, az oktatásban máris van létjogosultsága. Megfelelően használva segítheti a tehetséggondozó pedagógus facilitátor szerepét, ezért érdemes alkalmazni. Ugyanakkor nem helyettesíti az embert, az emberi kapcsolatokat, a használata mellett fokozottan szükséges a kreatív, problémamegoldást igénylő feladatok adása a tanulók számára.

Kormos Dénes a Kárpát-medencei Tehetségsegítő Tanácsok Kollégiumának elnöke a Tanácsok működésének tapasztalatairól tájékoztatót és az ebből adódó további feladatokat mutatta be. Beszédében elhangzott, hogy az elmúlt évtizedekben a tehetséggondozó programok rendszerbe szerveződtek, és a rendszer elemei közötti kapcsolatok alakítására, az információáramlás, együttműködés segítésére a tanácsok működése kiváló lehetőséget nyújthat.

Az előadások második részében a házigazdák és a velük együttműködő, a térségben jelentős tehetséggondozó műhelyek mutatták be programjaikat.

Tirjákne Prisztavok Ágnes, a Jankay Iskola igazgatója a pedagógusok közös munkáját, lelkesedését emelte ki az eredményes iskolai tehetséggondozás egyik fő feltételeként.

A helyi és környékbeli evangélikus oktatási intézmények blokkjában a hallgatóság megismerhette a békéscsabai, mezőberényi és szarvasi intézményekben folyó tehetséggondozás közös jellemzőit és egyéni eltéréseit.

Köveskúti Péter a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium igazgatója előbb az evangélikus szemléletű tehetséggondozás alapelveiről tájékoztatót, majd a gimnázium tehetséggondozó programjának fő elemeit mutatta be, melyben kiemelkedő a művészeti tehetséggondozás.

Hugyecz Hajnalka, a mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium igazgatójaként egy kisvárosi, nagy földrajzi vonzáskörzettel rendelkező gimnázium jellegzetességeiről, köztük az Arany János Tehetséggondozó Program tevékenységeiről tartott előadást.

Molnár Etele Györgyné, igazgató, a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója az „Egy ritmusra mozdulunk” című előadásában az intézményben folyó tehetséggondozó programok egy újdonságát, a ritmushangszerek alkalmazását emelte ki. Az előadáshoz kapcsolódott a gyermekek bemutató műsora is.

Borombós Edit az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola által kialakított egyedi komplex programot mutatta be. Ebben a több évtizedes, országosan is elismert ének-zenei és informatikai hagyományokra épülő tevékenységek mellé újabb területek is bekerültek, melyek hatékony rendszerré álltak össze, máris számos elismerést elnyerve.

Az előadásokat követően a Magyar Tehetséggondozó Társaság díjainak átadására került sor. Az intézmények között a Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola kapta a Tehetségeért Díjat. Tehetségeért Arany Kitűző Díjban részesült az iskola pedagógusa, Dégenhardtne Szántó Ágota – aki a tehetséggondozó társaság tagjaként szintén évtizedes kiemelkedő munkát folytatott és fő szervezője volt a konferenciának is, a térségben több mint 20 tehetségpont kialakítását személyesen is segítette.

A programban nagy sikert arattak a tehetségüket bemutató fiatalok, melyek nemcsak üdítő színfoltként emelték a rendezvény színvonalát, hanem illusztrálták is a bemutatkozó intézményekben folyó munkát. Ilyen volt a Vörösmarty iskola énekkara, a Jankay néptáncsoportja, a Benka iskola zenei és ritmus produkciója, a békéscsabai Evangélikus Gimnázium tanulójának, Ács Melindának cselló előadása, illetve a második napon a Hétpróbas Néptánciskola és Bócsik Lili artistanövendék produkciója.

Az első nap eseményeit közös vacsora és az ezt követő zenés-táncos beszélgetés zárta.

A második napon az evangélikus gimnázium kollégiumában szekciófoglalkozásokkal folytatódott a szakmai

program. A szekciókban a két tanítási nyelvű, a művészeti, az informatikai, a műszaki területek mellett a tehetséges tanulók mindennapi életben szükséges gyakorlati készségek fejlesztésének problémáit és lehetőségeit beszélték meg a résztvevők. A szekciófoglalkozások az előző napi intézménybemutatók során elhangzottak részletesebb bemutatása mellett alapul szolgáltak a jelenlévők közötti élénk eszmecserék is kialakulásához.

Az idegen nyelvi szekcióban a két tanítási nyelvű oktatásban rejlő tehetséggondozó lehetőségekre, innovációs kísérletekre láthattak példákat a résztvevők.

A művészeti szekcióban a résztvevők a zene és a képzőművészet terén tehetségesek fejlesztésével kapcsolatos programokról és tevékenységekről láthattak gyakorlati példákat. Itt a helyi (békéscsabai és orosházi) műhelyek mellett az abai Attila Király Gimnáziumból érkező Berta József tartott tájékoztatót. A beszélgetések során a műhelyek közötti kapcsolódásokra is fény derült.

A Rogers Személyiségközpontú Oktatásért Alapítvány – mint a bemutatkozó helyi intézmények egyik szakmai partnere – olyan élménypedagógiai foglalkozást tartott, amelyben a résztvevők saját tapasztalataik feldolgozása során beszélték meg az élménypedagógia módszereiben rejlő, a tehetséges tanulók mentális felkészítését szolgáló hatásokat.

A gyulai „Mi egy Másért” Közhasznú Egyesület az

országban egyedülálló olyan komplex nyári táborát mutatta be, mely sokféle területen tehetséges fiatalok számára jelent a tehetségterületükben fejlesztési lehetőséget amellet, hogy a demokrácia működéséről szereznek élményeket.

A csorvási Edison Klub a műszaki területen tehetséges fiatalok felismerését és gyakorlati, kreativitásra serkentő 35 éves működésének eredményeit és módszereit mutatta be.

A program sikeres megvalósításához a szervező és házigazda szervezetek munkája mellett nagy segítséget jelentettek a támogatások:

- Szarvas Péter Békéscsaba Megyei Jogú Város polgármestere, valamint a város Önkormányzatának pénzübeli támogatása és a Városháza dísztermének helyszínül felajánlása,
- a Körös Tehetséggondozó Egyesület szervező munkája, valamint a
- Jankay Iskola szülői közösségének két tagjának adományai: Nagy Árpád (Árpád Pálinkaház) és Kovács István (Békés – Hús Manufaktúra).
-

A szerző

a Körös Tehetséggondozó Egyesület elnöke.

A MTT DIGITALIZÁCIÓ ÉS INNOVÁCIÓ A TEHETSÉGGONDOZÁSBAN SZEKCIÓJÁNAK ROVATA

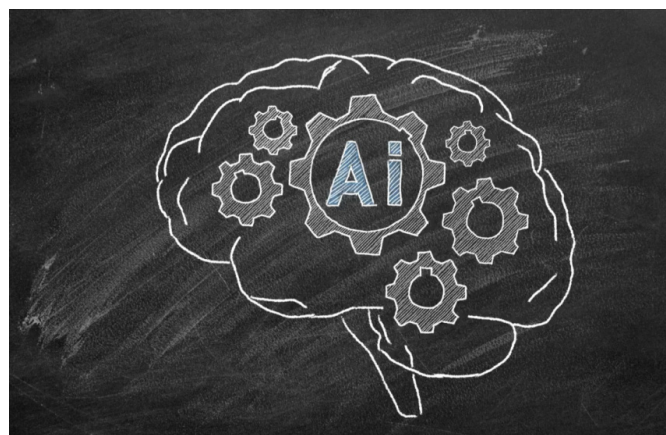
A digitalizáció és a mesterséges intelligencia szerepe, lehetőségei a tehetséggondozásban

Papp András

A 21. századi oktatás folyamatosan alakul, és ennek a változásnak egyik központi eleme a digitális technológia és a mesterséges intelligencia (MI) alkalmazása. Az írás célja, hogy bemutassa egy magyarországi iskola úttörő szerepét ezen a területen, és elemezze a digitális oktatás előnyeit és kihívásait.

Az Európa 2000 Gimnázium 1992 óta működik. Az intézmény digitális transzformációja hat éve kezdődött. A diákok napi szinten lappal tanulnak, és a Microsoft Teams, és OneNote keretrendszerét használják. Az iskola büszkén viseli immáron három éve a „Microsoft Showcase Iskola” címet, amelyet ebben a tanévben

Magyarországon csak hét iskola kapott meg. Elmondható, hogy hazánk egyik legdigitálisabb iskolája, és ezen a téren a legnagyobb tapasztalattal rendelkezik. Egy ilyen iskolai digitális transzformációhoz nagy nyitottságra és elhatározásra van szükség, illetve arra, hogy a XXI. századi technológiai fejlődést nem lehet figyelmen kívül

hagyni, be kell engedni, be kell vinni az oktatásba is. A mesterséges intelligencia ránk rúgta az ajtót, és ezen a területen a forradalom elkezdődött. Látjuk, hogy szinte naponta jönnek ki újabb és újabb részei, hihetetlen mértékű a fejlesztés, és tetszik, vagy nem, szeretnénk vagy nem, ez ellen nem tudunk elmenekülni.

A számok is ezt bizonyítják. Körülbelül két hónap alatt százmillió felhasználót tudott szerezni és elmondhatjuk, hogy nem volt még egy ilyen szoftver az eddigi történelmünkben, ami ilyen sok felhasználót tudott ilyen rövid idő alatt elérni.

Egyetlen lehetőségünk, hogy nyitottakká válunk, és megtanuljuk hogyan tudjuk a lehető leghatékonyabban használni. Sokakban ellenérzések vannak. A történelem során, amikor a gőzgépek megjelentek szintén hasonló félelmek voltak, mint most a mesterséges intelligenciától. Azt mondták, hogy összeomlik tőle a gazdaság, hát nem omlott össze, hanem inkább fejlődött. Valószínűleg ugyanez történik a mesterséges intelligenciával is, hogy egy újabb lökést fog adni. Másik nagy félelme volt az embereknek, hogy a gőzgépek egyenlőtlenséget fognak hozni. Igen, a társadalmi olló nyilván nagyobbra nyílt, és valószínűleg itt is az fog történni, hogy a gazdagabbak, gazdagabbak lesznek. Valószínűleg nagyon sok munkahely fog megszűnni, de jó hír, hogy nagyon sok új is létrejön majd. Egyik a prompt engineering már itt van, akiknek az a feladata, hogy minél ügyesebben, próbálják programozni a mesterséges intelligenciát. Jó hír, hogy a tanári munkahelyek nem fognak megszűnni.

Az oktatási szakembereknek, döntéshozóknak, iskoláknak erre fel kell készülnie, hiszen a diákjainkat is fel kell készíteni. Az ő jövőjük már teljes egészében erről fog szólni, és az ő munkájuk elképzelhetetlen lesz nélküle.

Tekintsük át, hogy milyen lehetőségek vannak a mesterséges intelligenciában?

- **SZEMÉLYRE SZABOTTABB, RUGALMASABB TANULÁS**
A MI képes az egyéni tanulási stílusok és tempók felismerésére és adaptálására
- **ADATVEZÉRELT DÖNTÉSHOZATAL**
A MI képes nagy mennyiségű strukturálatlan adat elemzésére, amely segíthet a tanulók fejlődésének nyomon követésében és az oktatási stratégiák finomításában. Prediktív modellezés a tanulók jövőbeli fejlődési útjának előrejelzésére.
- **NAPRAKÉSZ INTERAKTÍV TANULÁSI ESZKÖZÖK**
A MI által vezérelt chatbotok és virtuális asszisztensek, amelyek kérdésekre válaszolnak és segítenek a tanulónak mélyebben megérteni a tananyagot. Játékosított tanulási platformok, amelyek az egyéni motivációt növelik.
- **KREATIVITÁS ÉS PROBLÉMAMEGOLDÁS FEJLESZTÉSE**

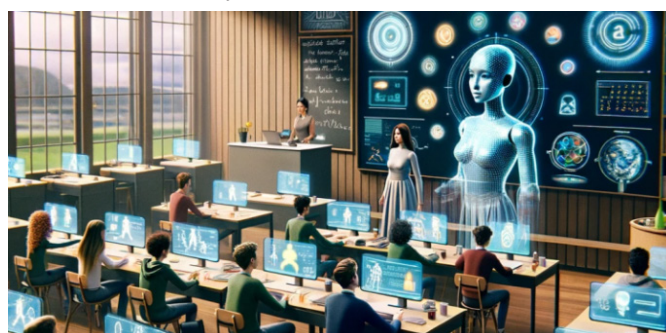
Kreatív problémamegoldó feladatok generálása, oktatási élmény biztosítása.

Milyen hátrányai vannak?

- **EMBERI INTERAKCIÓ HIÁNYA:**
A MI képes személyre szabott tanulási élményt nyújtani, de nem pótolhatja az emberi interakciót és a pedagógusok által nyújtott támogatást.

A tanári szerepek megváltozása miatti ellenállás és a szakmai identitás krízise.

- **ADATVÉDELME:**
Az MI-alapú rendszerek gyakran gyűjtenek adatokat a diákokról, ami adatvédelmi aggályokat vet fel. Felöltött anyagokat, ki és hol tárolja, mit csinál velük?
- **TÚLZOTT FÜGGŐSÉG:**
A MI-alapú eszközök hibái vagy meghibásodásai káoszt okozhatnak az oktatási folyamatokban. Ha a diákok túlságosan támaszkodnak az MI-alapú eszközökre, az korlátozhatja kritikai gondolkodásukat és problémamegoldó képességüket.
- **HIBÁK, KORLÁTOK, HALUCINÁCIÓ:**
Az MI nem tökéletes, és hibákat vagy hiányosságokat tartalmazhat, amelyek befolyásolhatják a tanulási élményt.

Mit látunk ezen a képen?

Aprompt, amit a Dali kapott az volt: „XXI. századi tanteremben diákok a mesterséges intelligencia segítségével tanulnak.”

Mi zavaró ebben a képen? A diákok? Nem. Hogy állnak a padok? XVI-XVII. század. Ugyanúgy frontálisan vannak elhelyezve. Ez a jövő? A MI-nek azt tanították, hogy ilyen az iskola, az osztályterem. Az asztalok frontálisan vannak elhelyezve, a tanár áll elől a táblánál. A MI nem kreatív, azt tudja visszaadni, amit betanítottunk neki.

Mire használjuk akkor? A fizetős változata nagyon sokat tud segíteni, akár tesztek generálására lehet használni egy tananyag kapcsán, vagy képeket készíthetünk vele egy-egy témában, vagy magyarázó ábrákat tud készíteni.

Saját GPT-t tudunk létrehozni, akár egy iskolait GPT, ahova föltölthetjük az összes tankönyvet, az érettségi témaköröket, a pedagógiai programunkat. A tanárok föl tudják tölteni a saját tananyagaikat, dolgozataikat, ami eddig elkészült, és egy védett környezetben használhatják. Az előfizetős részben már több „modult” segítséget kapunk pl. matematikai feladatok megoldásában segít, de főzési recepteket tud adni és tárgyalástechnikában tud segíteni. Hivatalos levelet tudunk vele írni. Több száz több ezer prompt engineering dolgozik azon, hogy folyamatosan töltse az adatokat, ezért folyamatosan fejlődni fog, és az élet minden területén tudjuk majd használni.

Hogyan változik a tanári szerep?

Ami nagyon fontos és meg fog változni, hogy egyrészt lépést

kell tartanunk a technológia fejlődésével, és el kell fogadni, hogy nekünk karmestereké és facilitátorokká kell válnunk”. Persze ez nagyon nehéz, de tudomásul kell vennünk, hogy ez a jövő. Nem a szokásos tanári frontális előadásra lesz szükség, mert a gyerekeknek így már unalmasak vagyunk. Nem tudunk 3 percenként érdekesebbnél érdekesebb dolgokat csinálni. Gondoljuk végig, hogy a TikTok-on felnőtt diákok körülbelül 0,3 másodperc alatt döntenek el, hogy tovább görgetik, vagy nem görgetik. A hagyományos tanári óravezetésen változtatni kell. Ami fontos lenne, hogy 80%-ban a diákok dolgozzanak, ezek lehetnek egyéni munkák, csoportos munkák, páros munkák, és mindössze 20 százalékban legyen a tanár a szerep. Nehéz ezt megvalósítani, mert a tanárok szeretnek szerepelni, jól tudnak magyarázni, beszélni. Minél kevesebbet beszéljen a tanár, és adja át ezt a szerepet a diákoknak. Ami nagyon fontos, hogy kapjanak a diákok, minél több változatos és kreatív, gondolkodtató feladatokat! Ami jó hír, hogy ha használjuk a MI-t, akkor nem nekünk kell kitalálni, hanem megcsinálja nekünk. Neírassunk a tanulókkal otthon esszét, amit jeggyel értékelni szeretnénk, mert nagy valószínűleg a ChatGPT-vel fogják megírattatni. Szóval ezen a területen vissza a retróba, vagyis azt fogadjuk el, amit én előttem papír és toll segítségével megírtam.

Ami viszont nagyon fontos, hogy soha nem fog helyettesíteni minket, tanárokat.

Felértékelődik, az érzelmi intelligenciának a fejlesztése. Gondoljunk arra, hogy a gyerekek 7-8 órát is bent vannak az iskolában, és minden órán minden tanár azt várja, hogy csillogó szemmel jegyzeteljenek, figyeljenek rá, de azért nyolcadik órában már nem biztos, hogy olyan figyelmesek lesznek. A MI sosem fogja megszírogatni a kisgyereket, legalábbis nem úgy, mint egy tanító néni, sosem fogja úgy megvigasztalni stb.

Javaslatok, amit fel lehet használni az oktatásunk során:

Megadunk egy információt, és döntse el igaz-e, vagy amit kapunk, a diákokkal dönthetjük el, hogy helyes-e?

Generálhatunk vitaindító kérdéseket. Pl. a MI veszélyesebb, vagy hasznosabb az oktatásban? Erről is érvelhetnek a diákok. Használhatjuk forráskritika gyakorlására, állítások elle-

nőzésére. Teszteld a MI-t! Adjunk neki, képzeletbeli helyzeteket és kérjünk megoldást, pl. mi lesz akkor, amikor emberi jogokat fog kérni a mesterséges intelligencia stb.?

Valószínűleg a fiatalabb korosztály életében már eljön az az idő, amikor humanoidokat a mesterséges intelligenciával fogják egyesíteni, és majd a negyvenötödik tehetséggondozó konferencián már nem csak pedagógusoknak tartanak előadásokat, hanem az egyik fele humanoid lesz, a másik meg a pedagógus.

Olyan dolgokat is meg tudunk tőle kérdezni, ami nekünk nagyon sok utánaolvasással járna. A diákokat arra tanítsuk, hogy gondolkozzanak. És itt megint csak lehet fordítva is. Pl. hogyan lehetne a magányos embereket megsegíteni a GTP-vel? Kérdezzük meg a GPT-t, de kérdezzük meg a diákokat, és elindul egy ilyen kis közös gondolkodás. Vagy szerepjátékot játszunk, amikor azt mondjuk, hogy beszélj úgy, mint Napóleon, vagy bármelyik történelmi személyiség, és ennek kapcsán beszélgetünk a tanulókkal.

Számos példát lehetne még felsorolni, de természetesen ezek csak ízelítők, mellyel azt tudjuk bizonyítani, hogy ha a MI-t megtanuljuk jól használni, és magunk is kreatívak vagyunk, akkor nagyban segítheti a tanárok munkáját.

Alapvető fontosságú, hogy a tanulók megértsék, hogy bár a mesterséges intelligencia értékes eszköz lehet, nem helyettesíti az emberi gondolkodást és kreativitást.

A szerző

*az Európa 2000 Gimnázium, igazgatója
az MTT alelnöke.*

Esélyek és lehetőségek

A Tehetségsegítő Tanácsok működésének tapasztalatai

Kormos Dénes

A tehetségről, a tehetségsegítésről alkotott képünk folyamatosan formálódik, gazdagodik, differenciáltabbá válik. Egyre nagyobb teret kapnak a rendszerszemléleten alapuló megközelítések, a tehetséggondozás folyamatát, eredményességét befolyásoló környezeti tényezőkre irányuló elemzések. Kirajzolódik a tehetségek felszínre kerülésének, kiteljesedésének és nem utolsósorban az egyén és társadalom számára történő hasz-

nosulásának ökológiai viszonyrendszere. Az ökológia vagy környezettan a tudományoknak azon ága, amely az élettereket, az élőlények és a környezet kapcsolatait vizsgálja. A kifejezést 1866-ban alkotta meg Ernst Haeckel német darwinista biológus az „öko” (görögül oikosz=lakás, ház, háztartás) és a „lógia” (görögül logosz=„tudomány”) szavakból.

„Az ökológia környezetfelfogásából levonható a követ-

keztetés, hogy minden organizmus számára az tekinthető környezetnek, amely ténylegesen hat rá, s így minden organizmus maga szelektálja és definiálja saját környezetét. Az organizmus azzal tesz a maga környezetévé bizonyos tényezőket, hogy szervezett válasszal reagál rájuk. A szervezett válaszok legmagasabb rendű formája pedig az emberi tudatosság.” (George Herbert Mead)

Az ember, mint biológiai és társadalmi lény számára a természetes környezethez kapcsolódás mellett, egyidejűleg meghatározó az általa létrehozott társadalmi, gazdasági környezet is. Ebből adódóan a humánökológiai kapcsolat is jól érzékelhető!

A humánökológiai modell is rendszerszemléletű modell. Az ember és környezete kölcsönhatására helyezi a hangsúlyt. Az ember úgy tudja kielégíteni szükségleteit, és problémáit megoldani, hogy közlekedik és kapcsolatokat teremt ebben a rendszerben, miközben alakítja is azt és maga is formálódik. Ökológiai én: Én vagyok az a valaki, itt ezen a helyen, aki egy adott cselekvést folytat, annak részese vagyok. Ez azt a tudást és élményt jelenti, hogy változásokat tudunk okozni az általunk észlelhető környezetben.

Nézzünk meg néhány példát, hogyan jelenik meg ez a szemlélet a tehetséggondozásban!

„A tehetséget nemcsak az egyén személyes sajátosságaként fogja fel, hanem lehetőségként alakítható tulajdonságként. Azaz egy olyan jellemvonásként, amely időben is változik egy adott környezeti kontextusban, amely a környezet és az egyén közti interakciók eredményeként jön létre.” (Ziegler és munkatársai (2005, 2013) által kidolgozott Akciótópmodell)

„A tehetség társadalmi konstrukciója felfogható úgy, mint a társadalmi elvárások, igények és az egyéni képességek eredménye.”
(Csíkszentmihályi és Robinson, 1986)

„A mindenkor társadalom határozza meg saját szükségleteiből kiindulva, hogy mi az, amit tehetségnek tart, és épp ezért a tehetség meghatározása, valamint értékelése kortól és helytől függően változik.”
(Sternberg és Davidson, 1990)

„A gyermekek tehetséggondozó programokba való szelekciójával kapcsolatosan nem szabad megfedkezni arról, hogy a kiválasztás mozzanata a társadalmilag elfogadott tehetségképet tükrözi vissza.” (Freeman, 2005)

Az eredményes tehetségsegítés szellemisége az elkötelezettségre, a nyitottságra, a sokszínűségekre, az együttműködésre és a bizalomra épül. Ezen értékek mentén szerveződő aktivitások fontos szerepet tölthetnek be annak a szakmai, társadalmi klímának - ökológiai viszonyrendszernek - a kialakításában, ami hozzájárul a tehetséggondozás, tehetségsegítés, tehetségmegtartó-képesség eredményességéhez, nem utolsósorban jó kereteket biztosíthat a társadalmi tőke termeléséhez, újratermeléséhez.

A magas szintű társadalmi tőke a tehetségsegítés fontos katalizáló tényezője!

Atársadalmi tőke többféle mechanizmuson keresztül működhet:

- Információáramlás.
- Kölcsönösségi/kölcsönös segítségi norma.
- Közösségi fejlődés és versenyképesség.
- Kollektív cselekvés és társadalmi együttműködés.
- Kollektív közösségi tudat, bizalom és szolidaritás (Putman 2000, Flap2002)

A fenti szemlélethez és megközelítéshez illeszkedik a hazai tehetséggondozás rendszerében sajátos szerepet betöltő tehetségsegítő tanácsok megszervezése és működése.

A tehetségsegítő tanács olyan helyi, térségi, regionális, vagy országos szintű kezdeményezésre létrejött szerveződés, amely a lehető legszélesebb szakmai, társadalmi összefogással segíti a tehetségek felkutatását, fejlesztését és produktumaik hasznosulását, az ezekhez szükséges erőforrások bővítését. Tevékenységével hozzájárul a tehetségbarát társadalom formálódásához, a társadalmi tőke megerősítéséhez.

Az első tehetségsegítő tanácsok 13 évvel ezelőtt alakultak meg. Szervezeti kereteik és tevékenységrendszerükegyaránt sokszínű. Szerveződtek területi elven, helyi (intézményi, települési), térségi, regionális és országos szinten vagy tematikusan, egy-egy tehetségterülethez, korosztályhoz kapcsolódóan (pl.: óvodai, sajátos nevelési igényű, művészeti stb.). Öröndetes, hogy az utóbbi években megjelentek a szakmában, mesterségben tehetséges tanulók, fiatalok felkutatását, fejlesztését és támogatását célul tűző tanácsok is. Ezek térségi és regionális szinten fejtik ki tevékenységüket.

A tanácsok működését áttekintve három fő funkció köré csoportosulnak az aktivitásaik. Természetesen az egyedi sajátosságai, körülményei, a felmerülő szükségletek következtében az egyes funkciók eltérő súllyal jelennek meg működésükben.

1. Szakmai funkció: Együttműködés a szakmai partnerekkel a tehetséggondozó, tehetségsegítő programok megvalósításában. Tudásmegosztás, információs csatornák működtetése. A tehetségek menedzselése, a tehetségügy népszerűsítése. A szakmai hálózatot fenntartó és bővítő aktivitások.
2. Társadalmi funkció: Együttműködés a társadalompolitikai célok megvalósításában. Hátrányos helyzetű tehetséges tanulók, fiatalok számára lehetőségek, támogatások keresése, biztosítása. Tehetségek bevonásának, szerepvállalásának elősegítése. A tehetségbarát társadalom formálása, a társadalmi tőke építése.
3. Erőforrásbővítő funkció: A tanács célok, programok megvalósításához segítséget adó erőforrások feltérképezése, lehetőség szerint bevonása. Az együttműködő, partneri, támogatói kör fenntartása, bővítése.

Sokszor felmerül a kérdés, hogy milyen konkrét erőforrások bevonásával tudják megvalósítani a tanácsok programjait. 2022-ben a tanácsok körében végzett kutatásban az alábbi válaszokat kaptuk:

- Önkéntes munka.
- Szakmai, hálózati együttműködésből adódó erőforrások.
- Felnőtt és diák mentorok bevonása a tehetségsegítő munkába.
- Pályázati támogatás.
- Szolgáltatás a partnerek részéről.

(Az állítások sorrendjét a gyakoriság alapján állapítottuk meg.)

A működő tanácsokkal folytatott konzultációk tapasztalatai és az előzőekben jelzettkérdőíves felmérés alapján jól láthatóvá vált, hogy milyen esélyek, lehetőségek nyíltak meg a közös munka során, miért érdemes tehetségsegítő tanácsokat alakítani.

A legfontosabb megállapítások a következők:

- A tehetségsegítésben dolgozó szakemberek nem maradnak magukra, szakmai, emberi kapcsolatok generálódnak. Feltárulnak az együttműködésben, a tudásmegosztásban rejlő lehetőségek, erőforrások.
- Egy-egy településen, térségben áttekinthetőbbé válnak a tehetségsegítés különböző tartalmi-, és szervezeti keretei, kapcsolódási pontjai.
- Jobban megszervezhető a tehetségesek követése, kisebb az elkallódás veszélye. Könnyebben megoldható a tehetségesek megfelelő programokba irányítása, mentorálása. (Pl.: óvoda-általános iskola-középiskola-egyetem átmenet, iskola, vagy lakóhelyváltás.)
- Térségi műhelyek szervezésével javul a szakmailag megalapozott tehetséggondozó programokhoz való hozzáférés esélye.
- Az adott térségben hozzájárul a tehetséges fiatalok közösségeinek szerveződéséhez, bekapcsolódásához a társadalmi, kulturális és gazdasági folyamatokba (tehetséges fiatalok társadalmi felelősségvállalása).
- A tehetségesek hamarabb kerülnek kapcsolatba a gazdaság szereplőivel, nagyobb esély kínálkozik a képességük hasznosítására.
- Bővülnek a tehetségek bemutatásának, menedzselésének lehetőségei.
- Kapcsolódhatnak a Nemzeti Tehetség Programhoz és a Matehetsz Tehetségához. Megnyílnak a lehetőségek a Nemzeti Tehetség Alap pályázati forrásainak elérésére.
- Új, kapcsolódási lehetőségek nyílnak meg a helyi társadalom szereplőinek együttműködésében, a tehetségbarát társadalom kialakításában.

Természetesen a működés során az egyedi sajátosságokból adódóan további lehetőségek is felszínre kerülhetnek. Jó példák, jó gyakorlatok megtalálhatók a <https://tehetseg.hu/tehetsegsegito-tanacsok> felületen.

A hazai és a határon túli magyarok lakta területeken szerveződött tanácsok munkáját a tanácsok kezdeményezésére 2012-ben megalakított Kárpát - medencei Tehetségsegítő

Tanácsok Kollégiuma is segíti. A megalakult tanácsok regisztrációjukkal egyidejűleg a kollégium tagjává válnak.

A Kollégium céljai:

- A Nemzeti Tehetség Program megvalósulásának elősegítése.
- A tehetségbarát társadalom kialakításának elősegítése.
- A tehetségsegítés hálózatának, erőforrásainak folyamatos bővítése.
- A tehetségek felkutatásának, folyamatos követésének és fejlesztésének, valamint
- produktumaik hasznosulásának elősegítése.
- Az országban és a határon túl működő tehetségsegítő tanácsok munkájának, együttműködésének segítése, összehangolása.
- A tanácsok képviselete és érdekképviselete.
- A tanácsok munkájának értékelése, minőségbiztosítása.

Összegzés

A tehetségprogramok egyben társadalomépítő, társadalmi kohéziót erősítő programok is. A sok tehetséges fiatal, szülőket, a helyi közösséget érintő program összekapcsolja az embereket és a különféle szervezeteket. Ezáltal új kapcsolódási pontok keletkeznek a korábban egymástól távollévő, vagy egymás mellett létező személyek és közösségek, szervezetek között. A tehetségsegítő tanácsok megalakításának folyamata, működtetése egyértelműen gazdagítja a tehetségek fejlesztésének, támogatásának lehetőségeit, erőforrásokat generál a programok megvalósításához. Szakmai, társadalmi, közösségi erőteret alakít. Érdemes ezen az úton elindulni, haladni!

Hasznos linkek a tehetségsegítő tanácsok megalakításával és működésével kapcsolatban:

<https://tehetseg.hu/tehetsegsegito-tanacsok>

https://tehetseg.hu/sites/default/files/tp_es_tt_dokumentumok/modszertani_segedlet.pdf

<https://tehetseg.hu/karpat-medencei-tehetsegsegito-tanacsok-kollegiuma>

Tanács alakításával kapcsolatosan személyes mentorálás kérhető az alábbi elérhetőségen keresztül:

kormosnet@gmail.com

Szerző

*a Kárpát-medencei Tehetségsegítő Tanácsok
Kollégiumának elnöke,
a Magyar Tehetséggondozó Társaság
elnökségének tagja.*

Senki sem vonhatja kétségbe, hogy a törvényhozónak főképpen az ifjak nevelése körül kell fáradoznia.

*Arisztotelész (Kr.e.384-322) ókori görög filozófus,
Platon tanítványa, a modern tudomány atyja.*

A MATEHETSZ ROVATA

A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének szakmai programjai

A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, a Nemzeti Tehetség Program támogatásával, - 2023. július 1- 2024. augusztus 31. közötti időszakban számos szakmai programot indított el és valósított meg. A legfontosabb eseményeket összefoglaltuk a TehetségBarátaink (olvasóink) számára.

Adventi találkozások

Áder János korábbi köztársasági elnök tavaly indította el azt az ösztöndíj-programot, amely az idei évben már 67 nehéz sorsú fiatal tanulmányait támogatja havi nettó 100 ezer forinttal. A programot koordináló Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége adventi találkozót szervezett 2023. december 15-én a Hagyományok Házában az ösztöndíjasok számára, amelyen részt vett a volt köztársasági elnök és felesége Herczegh Anita asszony is.

A Matehetsz által szervezett esemény keretében a fiatalok két különleges kiállítást is megtekinthettek, valamint részt vehettek egy jó hangulatú, interaktív táncbemutatón is, a Magyar Állami Népi Együttes táncosaival és zenészeinek kíséretében. *Az eseményt Bajor Péter, a Matehetsz elnöke nyitotta meg, ünnepi köszöntőjében hangsúlyozta, hogy a tanulás támogatása minden esetben egyfajta tehetséggondozás is egyben. Az ösztöndíj esélyt ad a fiataloknak arra, hogy érdeklődésük mentén további ismeretekhez, diplomához jussanak. Kiemelte, hogy a külső támogatás ott hasznosul igazán, ahol belső eltökéltséggel és elszántsággal párosul.*

Áder János beszédében azt kérte a fiataloktól, hogy ne adják fel céljaikat, még akkor sem, ha „nehézített pályán kell helytállniuk”: „Ha az embernek világos értékrendje, céljai vannak, valamint kellően eltökélt és szorgalmas, akkor a benne rejlő tehetséget ki tudja bontakoztatni.” Áder János szerint a nehézségekre figyelmeztet a két legújabb magyar Nobel-díjas, Karikó Katalin és Krausz Ferenc életútja is: „Rögös út vezetett a pálya csúcsá-

nak tekinthető Nobel-díjig, amelyen a buktatók, a gáncsoskodás, a szakmai meg nem értés és kudarcélmény egyaránt szerepelt”. Mind Karikó Katalin, mind Krausz Ferenc életútjának az az üzenete, hogy nem szabad feladni. Szinte nincs olyan ember, akit születésétől kezdve az élete minden pillanatában a „*tenyerén hordoz az Isten*” – mondta Áder János.

Az eseményen az ösztöndíjas fiataloknak az izgalmas, és muzeológus szakértők által vezetett tárlatok megtekintése után lehetőségük nyílt kötetlenül beszélgetni Herczegh Anita asszonnyal és Áder János volt köztársasági elnökkel is.

Téli esték programsorozat

A Matehetsz szakember gárdája új ötlettel állt elő 2023 őszén. A 2020-ban átadott Matehetsz Tehetőségházban útjára indították a csütörtök esténként megrendezésre került interaktív, szülők és szakemberek részéről is nagy érdeklődéssel kísért „Téli esték programsorozat”-ot. A résztvevők illatos forralt bor, forró tea, sütemény mellett az alábbi érdekes témákon gondolkozhattak, dolgozhattak együtt:

- 2023. decemberében a Medve Matek program került bemutatásra és kipróbálásra, ahol a program vezetője, Balogh Tamás László tartott workshopot az érdeklődők számára, ahol megismerkedhettek a program pedagógiai módszereivel, céljaival és konkrét tevékenységeivel, többek között az egyik új fejlesztéssel, a Medve Matek GO nevű okostelefonos platform-mal, majd a SakkSéta nevű vándorlós feladatmegoldó játékot próbálhatták ki élesben.
- A résztvevő szakemberek végig hallgathatták a címben is sokat mondó „*Pedagógushivatás: bérlettel a Mennyországba*” című előadást Bajor Péter elnök és szakmai vezető előadásában.
- Idén Arató György történész, levéltáros, a NEB Hivatalának tudományos titkára és a magyar tanárképzés Eötvöscollégiumi hagyományát éltető Mika Sándor Egyesület elnöke csábította a résztvevőket régi korok világába a „*Romon virág*” - *Érdekes sorsfordulók nyomában az újkori magyar történelemben* című történelmi témájú előadásával.
- Ugyancsak nagy érdeklődés kísérte Vajda Zsolt kifejezetten szülők számára megtartott

„*A tehetségen innen és túl a családi mindennapokban*” című inspiráló műhelybeszélgetését is, ahol a jelenlévőkkel a családi szocializáció, a családi minták, értékek, a szülői szerepek, az átmeneti élethelyzetek gyermek és fiatalkorban, vagy a tehetség kibontakoztatásához szük-

séges készségek, kompetenciák megkeresésének témaköreit járták körbe.

- Az egyik legnagyobb érdeklődésre számot tartó alkalom Csemer Patrícia, a LÉTRA Egyesület elnökének „Hogyan csináld jobban?! Hátrányos helyzetű, alul teljesítő tehetséges gyerekek/ fiatalok fejlesztése” című workshopja volt, ahol azokkal a hátrányos helyzetű, alul teljesítő tehetséges 8-18 éves gyerekek/ fiatalokkal foglalkoztak, akik önbizalomhiánnyal, önértékelési problémákkal, kommunikációs problémákkal küzdenek, és emellett akár rossz tanulmányi eredményeket érnek el. Az alul teljesítés okaira, hátterére keresték a résztvevők közösen a választ, emellett a LÉTRA Egyesület által kidolgozott csoportos és egyedi módszertani megoldások bemutatására is sor került.

A Téli esték programsorozat záró előadását 2024 februárjában Domján Gabriella tartja szülők számára az internetbiztonságról, a láthatatlan hálózat veszélyeiről.

Tehetségpontok akkreditációja

A tehetségek számára fontos támogatások könnyebb elérése érdekében jött létre a Matehetsz tehetségálzata, amelynek ma már körülbelül 1500 Tehetségpont tagja van a Kárpát-medencében. A köznevelési és felsőoktatási intézményekből, civil szervezetekből álló tehetségálózat fenntartása a Matehetsz folyamatos teendője: a tehetségterkép adatbázisban a legkülönbözőbb intézménytípusok elérhetőségei, valamint a helyi tehetségfejlesztés jó gyakorlatai is elérhetőek.

A tehetségpontok magas szintű szakmai munkavégzésének támogatása érdekében a Matehetsz egy minőségbiztosítási rendszert épített ki, amelyet minden évben meghirdet a tehetségpontoknak. Ez az úgynevezett tehetségpont akkreditáció, amely már több mint 10 éves múltra tekint vissza. Az utóbbi években a pandémia és annak utóhatásai miatt átmenetileg szünetelt a tehetségpontok évenkénti minősítési folyamata, így a korábbi 3 éves lejárát helyett automatikusan meghosszabbításra kerültek a tehetségpontok státuszai (akkreditált, illetve akkreditált kiváló). 2023 őszén végre újraindulhatott a folyamat. Az igények nagyok voltak, az idei tanévben, két ütemben 150 akkreditációs eljárás lehetőségét nyitja meg a Matehetsz a tehetségpontok számára. Körülbelül 100 tehetségpont már túl van az értékelésen, ők a tavaszi Kárpát-medencei Te-

hetségnapon meg is kapják ünnepélyes keretek között az elért minősítést igazoló táblájukat. A további tehetségpontok 2024 februárjától kezdhetik meg az eljárást a szakértők segítségével és támogatásával.

Tutor Program

A Nemzeti Tehetség Program támogatásával - 2023. július 01. és 2024. augusztus 31-e közötti megvalósítási időszakban - a Matehetsz öt vármegyében indította el az előző évek során szakmai szempontok alapján továbbfejlesztett és újragondolt tehetségsegítő programját, a Tutor Programot.

A Tutor Program kétszereplős tehetségsegítő folyamat, melyben a tutor, a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége által képzett és felkért, többnyire pedagógus végzettségű, vagy pszichológus, mentálhigiénés szakember, aki segít, tanácsad, pártfogó szerepben hónapokon át vesz részt a tanuló egyéni támogatásában. A tutor - a tanuló körülvé pedagógusokkal, szakemberekkel, családtagokkal egyeztetett módon - szakszerű tanácsadói tevékenysége mellett koordinálja, segíti a tanuló tehetségének kibontakozását.

A tutorhálózat másik szereplője a tutorált, maga a tanuló, aki a tutor általi személyes támogatásban részesül. Tutoráltként a tanuló egy új, színes csoport (a tutor által segített csoport létszáma változó, jelenleg 5 fő alkot egy csoportot) tagja lehet, ahol hozzá hasonló tehetséges társakkal találkozhat.

Jelen projekt keretében egy tutorált közvetlen támogatása, egyéni és csoportos segítése 1+3 hónapon át történik két ütemben.

A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége azoknak a tehetségígéreteknek a jelentkezését várta - elsősorban Hajdú-Bihar, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéből, akik a 7-8-9. évfolyam tanulói a 2023/24-es tanév során. Előnyt jelentett, ha a fiatal érdeklődési területe már kialakult, és nagyon fontos, hogy a pályázó elég motivált legyen ahhoz, hogy elkötelezze magát a Tutor Program nyújtotta lehetőségekhez, a foglalkozásokon, egyéni beszélgetéseken való aktív részvételhez.

A tutorált fiatalok ösztöndíjban is részesülhetnek - melynek feltételei külön felhívásban kerülnek meghirdetésre a program megvalósítási ideje alatt.

A szakmai szempontok alapján történt beválogatás eredményeképpen idén januárban közel 50 fiatal és 9 tutor kolléga kezdte el a tutorálás folyamatát.

Tehetségkönyvtár, avagy a Tehetségház olvasóterme

„Civil összefogás a tehetségekért, folytassuk együtt!” címmel 2023. novemberében a Matehetsz, mint a hazai tehetséggondozás civil ernyőszervezete a Nemzeti Tehetség Program támogatásával megvalósult tevékenységeiről tartott sajtótájékoztatót. Az eseményen átadásra került az idei évben kialakított Tehetségkönyvtár is.

A Matehetsz egyik hivatása, hogy erősítse és biztosítsa a tehetségsegítés szakmai hátterét a Kárpát-medencében: ennek egyik állomása volt, hogy a sajtóeseményen ünnepélyesen megnyitották a Matehetsz Tehetségházában kialakított Tehetségi könyvtárat: a könyvtár különlegesen egyedi állományában hazai és külföldi kiadású, tehetségsegítéssel, tehetsépedagógiával foglalkozó szakkönyvek állnak az olvasó rendelkezésére. A Tehetségi könyvtár gyűjteménye helyben is olvasható, de igény szerint kölcsönzési lehetőséget is biztosítanak. A Tehetségi könyvtár a Matehetsz, és az Európai Tehetség Központ szakirodalmi anyagából, valamint Fuszek Csillának, az Európai Tehetségi Központ (European Talent Centre) igazgatójának, az európai tehetséggondozást egyedülálló részletességgel bemutató dokumentum- és könyvgyűjteményéből került kialakításra, valamint több, mint 40 szakkönyv - közte a nemrég publikált Tehetség kézikönyve - valamint több, mint 20 tanulmányfüzet online is elérhető a tehetseg.hu oldalon. A könyvtár szívesen fogad további adományokat támogatva ezzel a tehetséggondozás iránt érdeklődő pedagógusokat, kutatókat, fiatalokat.

Nemzetközi szintén

Az Európai Tehetségsegítő Hálózat (ETSN) rendszere és a magyar jó gyakorlatok iránti érdeklődés a Budapesti Európai Tehetségi Központ (EUTK) 2012-es megalakulása óta töretlen. A közelmúltban 4 helyen (Kazahsztán, Omán, illetve Zágrábban 2 alkalommal) a Hálózat és az EUTK munkájának a bemutatásával tettünk eleget egy-

egy konferencia meghívásnak. Az őszi folyamán 2 Tehetségi pontunkból az El Umiti kazak és az indiai Kaveri Központból érkeztek hozzánk látogatók.

A kazak kollégák számára egy komplex továbbképzést szerveztünk, mely a hazai tehetséggondozás jelenlegi struktúrájának és a Matehetsz korábbi Programjainak bemutatása mellett a közoktatás különböző tehetséggondozó programjainak meglátogatását és a magyar kollégákkal való megbeszéléseket is tartalmazott.

Az indiai látogatás a tehetséggondozás területén közös magyar-indiai lehetséges kutatásokat célozta meg. Örömmel mondhatjuk, hogy azóta el is indult egy közös munka az ELTE és a Kaveri Központ kutatói között. Mindkét központ munkájáról filmfelvételeket is készítettünk, a filmek megláthatók a Matehetsz YouTube tehetségcsatornáján.

Tevékenységi körünkbe tartozik a hálózat tagjaival való folyamatos kapcsolattartás, a beérkező Európai tehetségi pont pályázatok koordinálása. Továbbra is szervezünk online workshopokat, és biztosítjuk, hogy az ECHA, ill. a WC-GTC (Európai és a Világ Tehetségtanács) előadásai eljuthassanak a tagságunkhoz. A 2023-ban Magyarországon először meghirdetett Global Talent Mentoring nemzetközi mentorprogram pályázatával is az EUTK foglalkozik, ebben együttműködünk a Dél-Német Tehetségi Központtal.

A szerzők

a Matehetsz munkatársai.

Beszámoló az Egyéni Tehetségfejlesztés Szekció decemberi műhelykonferenciájáról

Farkas György

A Magyar Tehetséggondozó Társaság Egyéni Tehetségfejlesztés Szekciójának műhelykonferenciáját december 2-án rendeztük meg a Budapest XVII. Kerületi Balassi Bálint Nyolcévfolymos Gimnáziumban. A mintegy ötven résztvevő között üdvözölhettük a Székelyföldi Tehetségsegítő Tanács delegációját, Bereczki Kinga elnök vezetésével. A Sepsiszentgyörgyről és Kézdivásárhelyről érkezett pedagógusok testközelből ismerhették meg a magyarországi tehet-

ség gondozó iskolák jó gyakorlatait. A konferencia dr. Balogh László professzor bevezetőjével kezdődött. Az MTT elnöke megemlítette, hogy az előadásokra felkért iskolák több éves, sőt évtizedes tehetséggondozó múltra tekintenek vissza. Esetükben egy rendszerbe illesztett folyamat működtetésével lehetett elérni az eddigi eredményeket, melyben egyaránt fontos szerep jut a tehetségazonosításnak, a különféle tehetséggondozó programoknak, valamint tanács-

adói tevékenységnek. Ezek felépítéséhez erős vezetői elkötelezettségre és egy motivált, felkészült nevelőtestületre van szükség, amely olyan szervezeti kultúrát teremt egy – egy iskolában, amely kedvező alapokat adhat a tehetséggondozó programok megvalósításához. Fontos azt is kiemelni, hogy a napirendre kerülő jó gyakorlatok nem néhány év alatt felépíthető rendszereket mutatnak be. Akik most kezdenék el a tehetséggondozó programok felépítését, számoljanak azzal, hogy csak szisztematikus, lépésről lépésre történő kitartó munkával érhetnek el a célig.

A prezentációk sorát Gaszperné Tilman Edina és Szabóné Drozda Orsolya, a szerencsi Bolyai János Katolikus Általános Iskola egykori és jelenlegi igazgatója nyitotta. A szerencsi iskolában 1990-ben a törökszentmiklósi modell alapján indult el a komplex tehetséggondozó program felépítése, s 2005-ben nyerte el jelenlegi formáját. Itt is tetten érhető a több évtizedes átgondolt építkezés. A tantestület elköteleződését mutatja, hogy többen rendelkeznek szakvizsgálóval vagy akkreditált továbbképzéssel tehetség témában, s külön tehetségkordinációs munkaközösség is működik az intézményben. A munkát két iskolapszichológus támogatja. A jól kimunkált programban egyaránt helyet kap a szerkezetbe épített differenciálás (sávok oktatás), a szakkörök gazdag kínálata, a pszichológiai mérések sorozata (hatásvizsgálat), közte a 4. évfolyamra időzített ún. beválogató méréssel. Újonnan bevezetett elem a tehetségműhelyek rendszere, melynek során minden 5 – 6. osztályos tanuló beleszólhat mind az öt tehetségterület programjába. Az itt felkeltett motiváció – a méréseken túl – további tehetségek felfedezését teszi lehetővé. Az ily módon azonosított tehetségek számára a 7. és 8. évfolyamon egyéni vagy kiscsoportos fejlesztést kínálnak fel.

A második előadó Székelyné Amászta Enikő, a kazincbarcikai Tompa Mihály Református Általános Iskola beválogatási módszereit ismertette a hallgatóság előtt. Az intézményben komplex tehetséggondozó programot működtetnek, amely átível a teljes, nyolc évig tartó tanulási úton. Az alsó tagozatban játékprogram keretében kutadják a tehetségigéreteket. A komplex differenciált tehetségfejlesztő program az 5. évfolyamon indul a természeti, logikai-matematikai és a nyelvi területeken. A sávok elrendezésű differenciált oktatási formákba való bekerüléshez többféle beválogatási módszert alkalmaznak. A pszichológiai mérések kitérnek az általános intellektuális képességekre, a tanulási stratégiákra és motivációra, valamint a személyiség tényezőinek vizsgálatára. Mindez párosul a tanári megfigyelések tapasztalataival. A fentiek mellett számos program segíti a tehetséghatárát klíma erősítését az intézményben: a zenei, művészeti és sport szakkörök vagy éppen a drámaszakkör egyaránt kiváló terepet biztosít a tehetségek kibontakoztatásához.

A műhelykonferencia egyik érdekes témájáról Rédei Zsuzsanna, a Budapest XVII. Kerületi Balassi Bálint Nyolcévfolyamos Gimnázium iskolapszichológusa beszélt. Előadásában (*Kognitív profilozással a tehetségek nyo-*

mában) az intézményben működő komplex tehetséggondozó program egyik elemét, a pszichológus bevonásával vezetett hatásvizsgálati méréseket mutatta be, illetve azok eredményeiből szűrte le érdekes összefüggéseket. A Balassiban immáron 25 éve rendszerbe állítva végeznek méréseket, melyekkel egyebek mellett a tanulási stílust és a tanulási zavarokat vizsgálják. A mérések összességében kiadják a tanulók kognitív profilját, melynek segítségével nagy biztonsággal azonosíthatók a tehetséges gyermekek. A hatásvizsgálati méréseket egybevetve a 4. osztályos felvételi adatokkal az látszik, hogy a hosszabb távú tanulói eredményességet jobban alátámasztják a hatásvizsgálati mérések, mint a bemeneti ponton mért felvételi eredmények. A mindkét területen kiválóságot mutató csoportba tartozók pedig már nagy biztonsággal nevezhetők kiemelkedő tehetségeknek. A mérések haszna egyebek mellett abban mutatkozik, hogy amennyiben a fentiek alapján azonosított tehetséges diák tényleges teljesítményében romlás tapasztalható, akkor érdemes keresni az alulteljesítést kiváltó okokat, annak érdekében, hogy azokat pedagógiai, esetleg pszichológiai lépésekkel orvosolni lehessen.

A következő előadó, Lukácsné Járdánházi Emese tehetségkoordinátor, Kazincbarcikáról hozott egy jó gyakorlatot. Előadásában (Az Irinyi János Református Szakgimnázium, Szakközépiskola és Diákotthon egyéni tehetségfejlesztő programjainak pszichológiai és szakterületi beválogatási módszerei) azt a témát járta körül, hogy miként lehet a középiskolába kerülő, s ott négy évet eltöltő diákok tehetségét azonosítani, illetve fejleszteni. A prezentációból kiderült, hogy a sikert ebben az esetben is csak jól átgondolt, intézményi szinten tervezett és szervezett módon lehet elérni. Az iskolába bekerülő 9. évfolyamos diákok körében egy tanéven át végzik a tehetségazonosítást, melynek főbb elemei a pedagógusok megfigyelései és a szülőkkel, diákokkal való konzultáció mellett a tesztek és kérdőívek által vizsgált intelligencia, tanulási motiváció és –stratégia elemzése. A szűrés eredményeként a második félévre mintegy 30 tanuló további mérését irányozzák elő, s a tanév végére általában hat diákot javasolnak a következő évben induló fejlesztésre. A beválogatás sikerességét mutatja, hogy a programba ajánlott diákok körében nincs lemorzsolódás, mindannyian bírták a plusz terhelést, illetve a tanulmányi versenyeken, valamint a felsőoktatási felvételi eljárásban is sikeresen szerepeltek.

A konferencia végén a miskolci Lévy József Református Gimnázium komplex tanulói támogató rendszerét mutatta be Sáfrány-Tóth Katalin munkaközösség-vezető. Előadásából kiderült, hogy az intézményben egységbe szervezett módon jelenik meg a tehetségazonosítás és a tehetségfejlesztés. Az előbbiben a Renzulli-Hartmann skála használata mellett a tanulásmódszertan és az iskolai eredményesség adatai is rendelkezésre állnak. A felmérésekben segítenek a Magyarországi Református Egyház EGYMI által végzett tehetségsszűrő vizsgálatok is. A hat évfolyamos gimnáziumi

tagozaton már a 7-8. osztályokban működnek kis létszámú tehetséggondozó csoportok a Renzulli-forgóajtó modell alapján (természettudomány, kreatív történelem, angol nyelv, vizuális kultúra, robotika, önismeret). Mindezeket a szakkörök színes kínálata gazdagítja. A kiscsoportos foglalkozások mellett fontos elem az egyéni tehetséggondozás, mentorálás. A tantestület jelentős része (24 fő) vesz részt ebben a tevékenységben. Az iskola falain belül megvalósu-

ló programelemeket témahetek, tagozatos táborok, szakmai kirándulások egészítik ki. A számos kiváló versenyeredmény is azt igazolja, hogy csak az iskola egészét átható tehetségbarát szemlélet, s az ehhez igazodó komplex megoldások hozhatnak tartós és magas szintű eredményességet.

A szerző

az MTT Egyéni tehetségfejlesztési szekciójának vezetője.

Fókuszban a figyelem

Összefoglaló a Magyar Tehetséggondozó Társaság Tanítói Szekciójának őszi programjáról

Eszenyiné Stéh Katalin

Tanítói szekciónk őszi workshopján fókuszban a kognitív képességek fejlesztése állt.

Úgy mi tanítók, mint szülők egyre gyakrabban találkozunk azzal, hogy a gyerekek, mintha egyre figyelmetlenebbek lennének. Könnyen elkalandoznak, gyorsan felejtnek, nehéz fenntartani a figyelmüket és nehezebb motiválni is őket.

Két kiváló pszichológus, előadó segített nekünk megérteni, mi zajlik a mai gyerekekben, mi a változás oka, és mi pedagógusok, szülők hogyan tudunk segíteni nekik.

Az előadással egybekötött műhelymunkát KathynéMogyoróssy Anita iskolapszichológus, mentálhigiénés tanácsadó, valamint Csáki Leonóra Virág iskolapszichológus koordinátor, klinikai szakpszichológus tartotta.

A workshopon megtudhattuk, melyek az egyes generációk jellemző tulajdonságai. Mi jellemzi az alfa generáció

okoseszköz-használatát és ennek milyen következményeivel számolhatunk. Milyen ok-okozati összefüggés van a figyelemzavar, hiperaktivitás és az okoseszközök használata között és mindez mit tesz az aggyal, hogy hat ki a gyerekek gondolkodására, mindennapjaira, az olvasási készségekre, a monotonitásra, és miként befolyásolja az egészségügyi problémákat. Beszéltünk a figyelemzavarról, tüneteiről, az átmeneti figyelemproblémákról, annak okairól és megismerkedtünk néhány terápiás eljárással, valamint egyszerű, otthon és az iskolában is végezhető gyakorlattal is.

Az alfa generáció tagjai már nem ismerik az okostelefonok nélküli világot, hiszen a digitalizmusba születtek, és ugyan még nem áll rendelkezésünkre sok kutatási eredmény, de azt már érezzük, hogy ezek a generációs változások új kihívások elé állítanak úgy bennünket tanítókat, tehetséggondozó szakembereket, mint szülőket, de akár a jövő

Csáki Leonóra Virág

és
Kathyné Mogyoróssy Anita
iskolapszichológusok előadása

munkaerőpiacát is. Ennek a generációnak a tagjai ugyan kiválóak a multitaskingban, de sokkal nehezebb a figyelmüket egyetlen dologra fókuszálni, éppen ezért figyelem vagy részképességszavar gyakorisága nagyobb számú ebben a csoportban. Szakembereink hangsúlyozták a szülők feladatát és felelősségét is, és kutatási adatokkal támasztották alá, hogy a felnőttek okostelefonhasználatának kritikus szerepe van gyermekeik rugalmas gondolkodásának fejlesztésében, nyelvi fejlődésében. Ezen generáció tagjai számos területen viszont jeleskedni fognak. Jobban iskolázottak lesznek, vállalkozó szelleműek, elfogadóbbak lesznek, valamint a jövőre, a kihívásokra sokkal felkészültebben fognak reagálni. Így a tanításban, tehetséggondozásban ezeket a jellemzőket sem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Ezt az égetően aktuális témát közel azonos tartalommal kínáltuk pedagógusoknak és szülőknek is, mert a tanítói szekcióban hisszük, hogy sikereinket megélni, problémáinkat megoldani csak a szülőkkel való szoros együttműködésben tudjuk.

Nem titkolt szándékunk volt, hogy nagyobb figyelmet, publicitást érjünk el és a mindennapi életben alkalmazható, hasznos tanácsokat, ötleteket adhassunk a szakemberek és a szülők kezébe is.

A szerző

az MTT tanítói szekciójának vezetője.

LIONS CLUBOK SZEKCIÓJÁNAK ROVATA

Fenntartóváltás és jubileum!

25 éves a Vásárhelyi László
Református Alapfokú Művészeti Iskola

Demarcsek György – Demarcsek Zsuzsa

„Mely az időt túléli, halhatatlan;
Él az ecsetben, hangban és a dalban.
Halandó ember csak a föld pora;
De a művészet meg nem hal soha!”
(Reviczky Gyula)

A 2023/24-es tanév alapvető és mélyreható változásokat hozott a VLAMI életében. Az előző tanév működési nehézségeit, finanszírozási problémáit a korábbi fenntartó már nem tudta megoldani, így szükségessé vált a működés átszervezése, a biztonságot nyújtó fenntartói környezet megteremtése! A két évtizedes együttműködés, egymáshoz kapcsolódás tapasztalatait és lehetőségeit felhasználva szinte kézenfekvő volt a református egyház megkeresése és egy új, mélyebb és még szorosabb kapcsolat kialakításának kezdeményezése fenntartói szinten is!

A megbeszélések eredményeképpen, mindkét fél megelégedésére, 2023. szeptember 1-től az iskola új fenntartója a Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség lett, s az intézmény neve Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskolára (VLRAMI) változott...

Az iskola profilja nem változott. A Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskola olyan értékrendet képvisel,

ami nagyon fontos a mai világban. A kezdetek óta az egyik telephelynek számít a Jókai Mór Református Általános Iskola. A presbitérium felelősségteljes döntésénél nem volt vita: a személyes tapasztalatok, a családi kötődések mellett az igényesség, a nemzetmegtartó erő is sokat nyomott a latba. A kölcsönösség, az értékmegőrzés és az azonos gondolkodás is összeköt bennünket – mondta dr. Gaál Sándor esperes.

Az új fenntartó egyik legfontosabb döntése volt az együttműködés első félévében, hogy az iskola a korábbi tervei alapján valósítsa meg a 25 éves jubileuma alkalmából megrendezni kívánt kiállítást és színpadi gálaműsort!

A Váci Mihály Kulturális Központ kiállítóterében 2023. december 13-án 16:30-kor kezdődött Retrospektív 25 elnevezésű képzőművészeti kiállításon sok-sok festmény, rajz, maszk vagy éppen kalap dicsérte a diákok keze munkáját, és természetesen jár az elismerés a felkészítő tanáraiknak is.

A nagyobbik lányom alkotásai is a tárlat részei – mutatott Dorika szembetűnő műveire Román István vármegyei főispán –

A Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskola tevékenységét régóta figyelemmel követem, és az a meglátásom, hogy kimagasló tevékenységet folytatnak: a hagyomány, a kultúra megőrzése és gyarapítása a küldetésük. Nem csoda, hogy most is nagyon sok gyermek pallér-

ozódik náluk. Akik megfordultak náluk, egyénenként hírvői a régi és a modern magyar kultúrának, amiből óriási erőt lehet meríteni a hétköznapiak során.

A kiállítás megnyitóján a Jókai Mór Református Általános Iskolában működő színjátszó csoportunk fiataljai egy vidám jelenettel köszöntötték a vendégeket: a jelenet címe a Bolond falu, felkészítő tanár: Rác Ildikó.

Ezután Rozman Béla igazgatóhelyettes méltatta a csoportvezető tanárok és tanítványaik tevékenységét, bemutatta a kiállítás tematikáját, és megnyitotta a kiállítást. Ezt követően, 17:30-kor került sor a **VLRAMI-NYÍRSÉG Gálaműsorra** a Hangversenyteremben.

Táncosok, zenészek és színjátékosok mutatkoztak be a nagyszabású, ünnepi műsorban, melyben közreműködött a 25 évvel ezelőtti iskolaalapítás fő inspirálója, a Nyírség Táncgyűttes is!

Számunkra egy nagy lehetőséget, kihívást jelentett az iskola megalapítása 25 évvel ezelőtt. Azóta folyamatosan bővült a tevékenységi körünk és a létszámunk is. A kezdeti 400-hoz képest most 1660 tanulóval büszkélkedhetünk – jegyezte meg Demarcsek Zsuzsa iskolaigazgató, a Nyírség Táncgyűttes korábbi táncosa. – Nem csak Nyíregyházán, hanem több környező településen is vannak telephelyeink. A kiállítással és a maratoni hosszúságú, jubileumi gálaműsorral szeretnénk méltó módon összefoglalni, hogy milyen sok művészeti ág jeles képviselőire vagyunk büszkék. Mindehhez hozzájárul a szülői háttér, ez teremt stabil alapot a pedagógusok és az óraadók csupaszív munkájához.

A Nyírség Táncgyűttesből negyedmagammal vettünk részt posztgraduális pedagógusképzésen 1997-99 között a Magyar Táncművészeti Főiskolán. Akkoriban derült ki, hogy 1998. szeptember 1-től lehet majd alapítani alapfokú művészeti iskolát a tánc területén is. Régi vágyunk vált valóra az akkor valóban létrehozott Nyíregyházi Magán Alapfokú Művészeti Iskola megalapításával.

Saját iskola, új lehetőségek, nagy létszámú utánpótlásképzés a Nyírség Táncgyűttes számára, munkahelyek teremtése a táncpedagógus végzettségű vagy annak készsülő kollégák számára és még sok minden más...

Vágyaink, elképzeléseink sorra teljesültek, sőt túlteljesültek: a néptánc mellett moderntánc tanszak is működött, majd megalakult a képzőművészet és a színjáték tanszak is, avatott vezetőikkel és lelkes, felkészült pedagógusokkal. Mára már a zeneművészeti ágon is működik egy tanszakunk, sok tanulóval, különböző helyszíneken, kiváló, fiatal zenepedagógusokkal, ez a népzene tanszak.

Több neve is volt az intézményünknek a kezdetek óta, végül felvettük **Vásárhelyi László** nevét, aki meghatározó személyisége volt az ország folklórjának, s az új fenntartó is hozzájárult a **Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskola** név viseléséhez!

A rövid visszatekintő kitérő után térjünk vissza a jubileumi gálaműsorhoz is! A Nyírség mellett az erdélyi Kalotaszeg nevezetes falujának, Mérának testvériskolai csoportja, a **Cifra Táncgyűttes** is eljött, hogy táncjaival megörvendeztesse a teltháznál is nagyobb, folyamatosan tapsoló közönséget! Azt est egyik fénypontja volt a mérai gyerekek közös tánca az utánpótláscsoportok és a Nyírség Táncgyűttes fiatal táncosaival a **Szikes Zenekar** virtuóz kalotaszegi muzsikájára!

Az adventi várakozás időszakában sorra kerülő jubileumi műsor hangulata, lelkülete, inspirációja és izgalma – ami már november eleje óta az iskola életének egyik meghatározó iránya volt – átragadt a nézőkre és a résztvevőkre is, és hosszú időre meghatározó élménye lesz a VLRA-MI ezernyi diákjának, pedagógusainak, a szülőknek és a lelkes közönségnek, melynek soraiban köszönthettük dr. Maruzsa Zoltán köznevelésért felelős államtitkárt és dr. Balatoni Katalin helyettes államtitkárt is!

Az oktatásirányítás képviselői végig nézték a műsort és a nem hagyták ki a finálé utáni közös táncot sem a színpadon, együtt a pedagógusokkal és az önfeledt diákokkal! Köszönöm az élményt és köszönöm, hogy alapító-fenntartóként 25 évig lehettem részese ennek a csodának.

A 25 éves jubileum egy kis számvetésre is indított bennünket. Az iskola tanulói közül neves színészek, táncművészek, festőművészek kerültek ki, sokan a szakiránynak megfelelő tanári végzettséget, szakképzettséget szereztek.

A nevelőtestületnek több volt régi diákunk is a tagja. Nagyon sok országos szakmai versenyeredménnyel büszkélkedhettünk, rendszeresen szereplői vagyunk az Országos Ifjúsági

Néptánc Antológiának és a Gyermek Néptánc Antológiának. Különleges összművészeti projekteket valósítottunk meg, mint például az Art Óra-SZÉK-Kerek-Tükör-Maszk projekt, vagy a több mint 400 tanuló közreműködésével megvalósuló Körös-körül aranycsipke projekt. Több alkalommal rendeztünk tehetségkonferenciát, tehetségnapot, saját szervezésű országos, és regionális szakmai versenyeket, szerveztünk szakmai táborokat, és 600 fős Csodaszarvas táborokat, szerepeltünk hazai és külföldi nemzetközi fesztiválokon is. Kiváló minősítéssel rendelkezünk, iskolánk bekerült a Magyar Művészetpedagógiai Értéktárba, háromszor nyertük el az Oktatási Hivatal Bázisintézménye címet, a Magyar Táncművészeti Egyetem Partnerintézményeként működünk, a magyar nyelvű diákszínházszás generációkon átívelő, otthon teremtő tevékenységéért, az ODE

rendezvényeink kiemelkedő szervezéséért, csoportjaink sikeres működéséért Bácskai Mihály díjban részesültünk. Több kiadványunk is megjelent az évek során, amellyel emléket állítottunk névadónknak, Vásárhelyi Lászlónak, illetve a táncos tehetségek azonosítása és gondozása témakörében jelent meg kötetünk, továbbá a drámapedagógia tehetséggondozó módszereit ismertettük és elkészítettük a művészeti tanszakok prospektusát is, amelyben bemutattuk az igen sokszínű és élményt nyújtó, a magyar nemzeti hagyományainkat megőrző és örök érvényű értékeket képviselő tevékenységeket, programokat. A 25 éves jubileum kapcsán egy új kiadvánnyal tettük még teljesebbé az ünnepet. A Viselettár című kiadványunk előkészítő munkái kreatív fotózással kezdődtek az előző tanévben.

Amikor népviseletet öltünk magunkra, nem csupán ruhadarabokat veszünk fel, hanem népek, nemzetek évszázados történelmét, életmódját, kultúráját, a szokásaik és hagyományaik jellemzőit is jelképesen magunkon **viseljük**. Különösen erős ez az élmény akkor, ha eredeti viseletet, vagy viseletdarabot öltünk fel. Az öltözés és az öltöztetés maga szertartás, megvan mindennek az oka, a kialakult rendje. A viselet felöltésével a mai kor embere átalakul, öltözködésével és a hozzá kapcsolódó tevékenységével, a táncsal vagy szokások felelevenítésével és megélésével hidat épít a régmúlt hagyományai és a jelen között. Átalakul, átlényegül az ember, megváltozik a tartása, a lefont, hátrafésült haj, vagy a fejrevaló megváltoztatja az arcot, a tekintetet. A viselet jellege és a lábbeli jellegzetessége megváltoztatja a mozgást, meghatározza a táncos mozgáslehetőségeket, de megváltozik a kommunikációs csatorna is, hiszen viselője a magyar néptánc és népdal nyelvén szólal meg, s mindezt körbe öleli a hangszeres népzene gazdag tárháza.

Mindezek együttesen és külön-külön is igen erős jelrendszerrel és szimbólumrendszerrel bírnak.

A kiadvány tudástárát író pedagógusok – **Bohács Brigitta, Éder Róbert, Kácsor-Ignác Gabriella** – olyan szakemberek, akiknek sok-sok éve eltökélt szándékuk a viseletek megismerése, a beszerzési lehetőségek feltérképezése és a rekonstrukciós tervezői munka megvalósítása. Ők azok, akiknek a tudása, elhivatottsága és alázata révén sikerült ilyen csodálatosan gazdag, egyedi viselettárat kialakítani. Köszönet az áldozatos és értékteremtő munkájukért, amely csodálatos színpadi megjelenést eredményezett és szinte minden szakmai fórumon elismerést hozott, a gyerekek számára pedig hatalmas élményt és örömet jelentett. A kreatív fotózást vezette és a kiadványt szerkesztette **Demarcsek Zsuzsa**. Kiadványunkkal szeretnénk emléket állítani mind-

azoknak, akik a még fellelhető hagyomány élő viseletkészítő mesterei vagy a még fellelhető eredeti viseletdarabok felkutatásában és elérésben segítettek, és szeretnénk bemutatni azokat is, akik az újra alkotásban voltak a segítségünkre.

Az ünnep fontos! Állomás, amit meg kell élni! Hatalmas öröm és hála van a szívünkben! Köszönjük a 25 éves szakmai munkát és innovációt támogató fenntartói tevékenységet és új lendülettel, hittel és szeretettel indítjuk a következő 25 évet iskolánk csodálatos alkotó pedagógusaival és tanulóival, a szülők támogatásával a Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség gondoskodó szeretetével.

A szerzők

*Demarcsek György iskolaalapító
Demarcsek Zsuzsa igazgató.*

A képek a Magyar Tehetséggondozó Társaság Békéscsabán megrendezett XXXIII. Országos Szakmai Konferenciáján készültek

Az „Arany Kitűző Díj” kitüntettetje
Dégenhardtné Szántó Ágota

A „Tehetségekért” Elismerő Oklevelet kapott a
Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

A bemutatkozó evangélikus iskolák igazgatói Köveskúti Péter (BGE)
Hugyeczné Hajnalka (Mezőberényi Petőfi Gimnázium), Molnár
Etele Györgyné (Szarvasi Benka Gyula Evangélikus Iskola)

Ács Melinda Békéscsabai Evangélikus Gimnázium

A szarvasi Benka Gyula Evangélikus
Angol Két Tanítási Nyelvű Általános
Iskola, Óvoda és AMI

A békéscsabai Hétfőpróbas Néptánciskola

A Jankay Iskola és a Baross Imre
Artistaképző Intézet (Bócsik Lili)

„STEM, STEAM, STREAM - Vörösmartys módra”
Borombós Edit, tehetségkoordinátor Orosházi Vörösmarty Általános Iskola